

7^a. Act. Població indígena massacrada

“Les dones els van dir que no els volien allí i els militars van tirar mà a les armes i hi van disparar. Van matar 11 indígenes i van ferir-ne una vintena”

La persona que va venir a veure'm acabava de tornar de Guatemala, on havia rebut la versió del que ocorre directament de les paraules d'un testimoni presencial –un metge que va haver de ser tret del país perquè no el maten de la matança perpetrada per l'exèrcit guatemalenc a la Comunitat Aurora 8 d'Octubre, situada al departament d'Alta Verapaz, municipi de Chisec, on un grup de retornats estava preparant la festa d'aniversari de la seua tornada al país, després de molts anys d'exili al sud de Mèxic. El relat d'aquesta persona és el que segueix: “La Comunitat Aurora 8 d'Octubre es va formar a l'octubre del 94, sota la direcció del líder quekchí Juan Coc, que va aconseguir ajuntar les 250 famílies necessàries per a demanar el crèdit amb què comprar terra, incloent gent vetada amb el primer retorn oficial de gener del 1992, a nous retornats de Mèxic, i a okupes que estaven habitant, precisament, la finca crida Xaman que Coc pretenia adquirir. Coc, que patia una avançada i molt mal cuidada leucèmia, va morir poc després d'aconseguir establir la comunitat, que era una de les que més es destacaven pel seu desig de viure en pau i desenvolupament, sense presència de les armes, de qualsevol classe d'armes, al seu territori”.

“Al principi, la finca era un camp ras, on la gent muntava el seu llar amb quatre palets i un plàstic, davall les pluges brutals, però sentint-se ja feliços, amb l'exèrcit lluny i una terra per a treballar-la. Els que havien estat a Mèxic venien molt organitzats, i van ensenyar el que sabien als okupes. Una organització no governamental es va fer càrrec de la infraestructura sanitària i higiènica de la comunitat, i van ampliar el seu treball als veïns que vivien en la contornada, que, com sol ocórrer entre els sectors indígenes més desestructurats de Guatemala, no tenien la mínima informació sanitària, ni tan sols sabien que cal bullir l'aigua abans d'ingerir-la”.

“Prompte l'Aurora 8 d'octubre va estar suficientment organitzada com per traure un modest fruit al seu treball: tenien cardamom i cauxú, i 40 caps de bestiar. La seua cooperativa funcionava. I això va ser el que els va condemnar. A Guatemala, on tot és de l'oligarquia –on part de l'exèrcit és aqueixa mateixa oligarquia-, la paraula organitzar-se equival a subversió. Als militars, no els interessa gens ni mica que els retornats, que vénen amb una educació política i social molt superiors, s'instal·len a Guatemala. Van acceptar de mala gana els acords entre Govern i guerrilla, dins de les conversacions de pau, però no els volen. I l'acompanyament d'organismes internacionals que es realitza cada vegada que hi torna un grup només dura un mes: quan se'n van, els retornats es queden sols, indefensos”.

“El 8 d'octubre passat se celebraria l'aniversari de la creació de la comuna i els indígenes van començar dies abans a preparar la festa, a la qual havien convidat les comunitats veïnes. Havien contractat una marimba. El dia 5 van aparèixer soldats que van convocar la gent a una reunió. La majoria d'ells

Act.Fitxes Treball Textos. Violència

estaven dispersos en els seus oficis, i només es van congregar unes 50 o 60 persones, moltes d'elles dones, vells i xiquets.

Les dones els van dir als soldats que se n'anaren, que no volien hòmens armats allí, que els espantaven. En un moment donat, algú va proposar que no se n'anaren, però que ells cridarien a la MINUGUA (Comissió de les Nacions Unides per a Guatemala), perquè fora testimoni del que estava ocorrent. Com a resposta, els militars van agafar les armes i van començar a disparar. Van matar 11 indígenes i en van ferir una vintena”.

“Els morts, en compte de ser portats directament a la capital, van ser conduïts primer al destacament militar, on se'ls van extraure les bales que podien servir de prova. Els ferits, que estan a l'hospital amb acompanyament internacional perquè no els liquiden, han estat interrogats per militars camuflats de periodistes, que han intentat obtenir-ne declaracions amb les quals poder dir que l'exèrcit va actuar en defensa pròpia. El president, Ramiro de Lleó Carpio, ha acabat destituint el ministre de Defensa, que era –per anomenar-lo d'alguna manera- de la línia blana. El seu substitut és encara pitjor, pertany a la camarilla de què va ser president colpista Ríos Mont, que està rabiosa contra els retornats”.

“El que no s'ha dit, o no s'ha dit del tot, a la premsa internacional, és que aquest pot ser el primer d'una sèrie d'actes de represàlia destinat a desanimar els que encara desitgen retornar. L'exèrcit estava desitjant donar un escarment, i ho va fer a la comunitat que millor funcionava. Va deixar ben clar que la finca –és a dir, tot el país continua sent seua, i que a Guatemala els drets humans són encara un objectiu molt llunyà”.

(Maruja Torres. Eco de Alta Verapaz)

Qüestions:

1. Què significa "oligarquia"?
2. Quina raó principal presenta aquest relat per a explicar la matança?
3. Busca a la premsa notícies semblants a aquesta.